

18. Цветкова А., Загорчевна Н. Протокол про воду і здоров'я як інструмент водної безпеки. ECOBUSINESS. Екологія підприємства. 2020. № 2. С. 14–18.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-111-4-25>

ЕКОЛОГІЧНЕ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ ЯК СКЛАДОВА ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ ПРИ НАВЧАННІ ПРОВІЗОРІВ

Хмельникова Л. І.

*кандидат хімічних наук,
доцент кафедри біохімії та медичної хімії
Дніпровський державний медичний університет*

Більчук В. С.

*кандидат біологічних наук,
викладач кафедри біохімії та медичної хімії
Дніпровський державний медичний університет*

Слесарчук В. Ю.

*кандидат біологічних наук,
доцент кафедри загальної та клінічної фармації
Дніпровський державний медичний університет
м. Дніпро, Україна*

В сучасних умовах в результаті стрімкого розвитку промислової індустрії і величезного впливу антропогенного чинника на навколишнє середовище особливо гостро постає питання його охорони, підтримки еволюційно сформованої рівноваги в природі, раціонального використання природних ресурсів. Гармонійна взаємодія суспільства і природи буде тільки в тому випадку, коли наука, техніка і освіта будуть сприяти формуванню нових моральних критеріїв, спрямованих на усвідомлення особистості себе, як активної частини природи, єдності з нею.

Проблема охорони навколишнього середовища переросла в глобальну екологічну проблему, покликану врятувати людство від загрози загального і незворотного забруднення довкілля. Загрозливих масштабів досягло хімічне забруднення не тільки повітряного басейну, а й ґрунту, річок. Все це веде до різкого зростання захворюваності населення.

Охорона довкілля – проблема, в першу чергу наукова, медична. У зв'язку з цим, важливе значення має екологічне навчання і виховання фахівців фармацевтичного профілю, які в своїй діяльності безпосередньо пов'язані з використанням природних ресурсів, в тому числі рослинної сировини.

Автори [1, с.240] зазначають, що екологічна підготовка студентів повинна доповнюватися екологічним вихованням, в процесі якого відбувається цілеспрямоване формування системи ціннісних орієнтацій, морально – етичних і естетичних стосунків, що забезпечують екологічну відповідальність майбутніх фахівців за дії в місці існування. Такий підхід до досліджуваної проблеми є обґрунтованим, оскільки в процесі навчання одночасно відбувається соціалізація особистості, завдяки якій майбутній випускник засвоює певну систему знань, норм і значущих цінностей через призму екологічної культури, що дозволить йому згодом здійснювати професійну діяльність в якості екологічно компетентного члена суспільства.

Від професіоналізму провізорів, що мають постійний контакт з населенням, багато в чому залежить здоров'я нашого суспільства. Порушення генетично обґрунтованих зв'язків людини і навколишньої біосфери є основною причиною виникнення і розвитку різних захворювань. Особливе місце в профілактиці і лікуванні цих захворювань займають лікарські рослини і препарати з них.

З огляду на проблеми екології, екологічне виховання включаємо в програму навчання студентів хімічним і спеціальним дисциплінам вже з першого курсу. Екологічне навчання і виховання студентів передбачає як аудиторну, так і позааудиторну роботу.

Питання екології та охорони навколишнього середовища широко вивчаються студентами при проходженні хімічних і спеціальних дисциплін. На протязі всього навчання, як на лекціях, так і на практичних заняттях розглядаються питання раціонального використання рослинних ресурсів: заготівля лікарської рослинної сировини; проведення заходів забезпечення отримання доброякісної сировини; освоєння методів хімічного, фізико-хімічного та фітохімічного аналізів, що дозволяють оцінити якість сировини і провести його стандартизацію.

Особлива увага приділяється можливості пізнання студентами під час лабораторних занять прийомів і правил екологічного захисту, збереження ресурсів лікарських рослин, отримання сировини, що не містить токсикантів і радіонуклідів. Щорічно проводимо ділові ігри зі студентами 2 і 3 курсів. Все це дозволяє виховати у студентів широкий

кругозір, що важливо для них як для майбутніх фахівців і просто освічених людей.

Для формування екологічного мислення велике значення має активна участь студентів в роботі студентського наукового гуртка, з якого вийшло чимало студентських робіт з природоохоронної тематики, виступами студентів на Всеукраїнських та міжнародних студентських конференціях. Так, за останні три роки прийняли участь у таких конференціях понад 25 студентів –провізорів. Тематика студентських робіт стосувалася ресурсів лікарських рослин в різних районах міста та області, накопичення в них біологічно активних речовин і промислових токсикантів, розробки ресурсозберігаючих технологій при отриманні препаратів з рослин та ін. Роботи студентів неодноразово відзначалися дипломами на Всеукраїнських та міжнародних конференціях, за їх результатами є велика кількість наукових публікацій.

Екологічна освіта, будучи каналом трансляції соціокультурних цінностей, не є засобом формування людини взагалі, вона формує фармацевта в конкретному суспільстві, згідно з потребами цього суспільства. Тому саме суспільство в особі працедавців і інших зацікавлених осіб повинно визначати основні соціальні і екологічно значущі вимоги до якості підготовки фармацевта, його компетентності і готовності до майбутньої професійної діяльності. Екологічна компетенція повинна також пронизувати усі ключові компетенції, що формуються на усіх етапах освітнього і виховного процесу, бути інтегративним результатом і загальнокультурним показником. Можна сказати, що екологічна культура є не окремим видом культури, що регулюється стосунками людини зі світом природи, а вектор усіх складових культури сучасної людини, зокрема соціальної, валеологічної, економічної, здоров'язберігаючої та ін..

Цілеспрямоване використання міждисциплінарних зв'язків в екологічній підготовці роблять вплив на результативність учбового процесу, професійні знання становляться більше узагальненими і комплексними. Враховуючи специфіку фармацевтичної освіти, подібну інтеграцію доцільно починати з хімічних дисциплін, які об'єднані загальними матеріальними і фундаментальними законами природи. Формування екологічної компетентності майбутнього фармацевта базується на наступних концептуальних принципах: доцільності, модульності, інтеграційній цілісності, динамічності, дієвості і оперативності знань, гнучкості, усвідомленості перспективи, різного методичного консультування, паритетності. Усі висунені принципи

системи виховання екологічної компетентності майбутнього фармацевта на основі реалізації інтеграційно-модульної технології взаємопов'язані і відбивають певні особливості побудови змісту екологічного навчання в нових умовах розвитку суспільства.

Придбання необхідних екологічних знань при вивченні хімічних дисциплін, умінь, навичок, що трансформуються в комплекс хімічних компетенцій, як основи майбутнього професіоналізму, створення передумов формування особистісних якостей, які диктуються потребами майбутньої професії – ось, що важливо для підготовки студентів – провізорів до їх подальшої навчальної та професійної діяльності.

Як показали опитування студентів про причини їх неуспішності по деяким дисциплінам, поряд з об'єктивними труднощами їх засвоєння величезний вплив відіграє те, що студент часто погано уявляє собі місце і роль вивчаємих дисциплін у майбутній професійній діяльності.

Методичне забезпечення дисципліни для студентів – провізорів розроблено на основі компетентнісного підходу, модульності і послідовності викладання навчального матеріалу, що включає робочу програму, дидактичні та контролюючі матеріали і характеризується повнотою і доступністю інформації. Такий підхід сприяє вирішенню протиріччя між обсягом навчального матеріалу і навчальним часом на його вивчення і визначає для студентів – провізорів кінцеві цілі освоєння хімічних у вигляді компетенцій (екологічних, хімічних, фармакологічних) і напрямки їх досягнення (види, способи діяльності, в тому числі самостійної).

У методичних матеріалах до виконання лабораторних робіт значна увага приділяється профілізації викладання в плані ознайомлення студентів з фармакопейними методиками аналізу різних лікарських речовин. Кожна лабораторна робота виконується як індивідуальне навчально – дослідне завдання, що дозволяє найбільш об'єктивно оцінювати практичні навички студента – провізора. Методичні рекомендації щодо організації самостійної роботи спрямовані на закріплення вміння пошуку, накопичення та обробки наукової інформації.

Таким чином, подальша досконалість форм і методів екологічної освіти і виховання студентів з включенням нових інформаційних технологій, поряд зі розвитком інтеграційних зв'язків теоретичних і спеціальних дисциплін, буде сприяти формуванню у майбутніх провізорів екологічного мислення та екологічної культури, що є одним з необхідних умов формування глибоких професійних знань, умінь і навичок у студентів-провізорів і, що дуже важливо, розуміння

регіональних особливостей стану здоров'я населення. Підвищення якості підготовки фахівця неможливо без взаємозв'язку хімічних і фармацевтичних дисциплін, їх інтеграції в процесі навчально – пізнавальної та науково – дослідницької діяльності студентів, важливих для формування їх наукового світогляду і хіміко – фармацевтичної культури.

Література:

1. Duca Gh. Dicționar poliglot de chimie ecologică. / Gh. Duca // Chisinau: Inst. de Studii Enciclopedice.– 2012. – 680 p.